කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය - ශ්‍රී ලංකාව

දූරස්ථ සහ අඛණ්ඩ අධ්‍යාපන කේන්ද්‍රය

ශාස්ත්‍රවේදී (සාමාන්‍ය) උපාධි තෙවන පරීක්ෂණය (බාහිර) - 2021
2024 සැප්තැම්බර්

සමාජීය විද්‍යා පීඨය

සමාජ සංඛ්‍යානය (පැරණි නිර්දේශය)
(අධ්‍යයන වර්ෂ 2012/13 සිට 2016 දක්වා)

සංඛ්‍යාන අනුමිතිය සහ ව්‍යාපාර සංඛ්‍යානය SOST – E3015

ඕනෑම ප්‍රශ්න **පහකට (05)** පිළිතුරු සපයන්න.

ප්‍රශ්න සංඛ්‍යාව : 08 යි. | **කාලය : පැය 03 යි.**

---

01 (i) ප්‍රාන්තර නිමානය සහ ලක්ෂමය නිමානය අතර වෙනස විස්තරාත්මකව විමසන්න. (ලකුණු 08)

(ii) හොඳ ලක්ෂමය නිමානයක තිබිය යුතු අභිප්‍රේත ගුණ මොනවාද? (ලකුණු 04)

(ii) නගරයක් හරහා ගමන් කරන අධිවේගී දුම්රියවල වේගය ප්‍රමතව ව්‍යාප්ත වන අතර මධ්‍යන්‍යය නොදන්නා අගයක් වේ. මෙම නගරය හරහා ගමන් කරන අධිවේගී දුම්රිය 50 ක නියැදියක් පරීක්ෂා කළ විට එහි සාමාන්‍ය වේගය පැයට කිලෝමීටර් 120 ක් හා සම්මත අපගමනය පැයට කිලෝමීටර් 40 ක් වේ. මෙම නගරය හරහා ගමන් කරන සියලුම දුම්රියවල සාමාන්‍ය වේගය සඳහා 95% ක විශ්‍රම්භ ප්‍රාන්තර ලබාගන්න. (ලකුණු 08)

02 (i) වල්ග පරීක්ෂා යනු මොනවාදැයි හඳුන්වා උදාහරණ සහිතව විස්තර කරන්න. (ලකුණු 07)

(ii) යම් සංඛ්‍යාන විශ්ලේෂණයක් සඳහා t සහ z ව්‍යාප්ති දෙකෙන් කුමන ව්‍යාප්තිය සුදුසු දැයි තීරණය වන සාධක විස්තර කරන්න. (ලකුණු 06)

(iii) එක්තරා නගරයක් හරහා ගමන් කරන දෛනික බයිසිකල් සංඛ්‍යාව 1500 ක් බව සොයාගෙන ඇත. දින 20ක සසම්භාවී නියැදියක් පරීක්ෂා කළ විට දෛනික බයිසිකල් සංඛ්‍යාව 1300 ක් බවත් සම්මත අපගමනය 120 ක් බවත් පෙනී ගියේය. මෙම ප්‍රකාශය පිළිගත හැකිද යන්න 90% ක වෙසෙසියා මට්ටමින් පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 07)

03 (i) අප්‍රතිෂ්ඨ්‍ය කල්පිතය සහ වෛකල්පිත කල්පිතය පහදන්න (ලකුණු 05)

(ii) සංඛ්‍යාන කල්පිත පරීක්ෂාවක පියවර පිළිවෙලින් ලියා දක්වන්න (ලකුණු 05)

(iii) රටවල් දෙකක නිෂ්පාදිත විදුලිපංකා දෙකක ක්ෂය වීමේ ගුණය අතර වෙනසක් පවතී ද යන්න පරීක්ෂා කිරීම සඳහා එවැනි විදුලිපංකා 220 ක නියැදියක් පරීක්ෂා කරන ලදී. විදුලිපංකා දෙකේම ක්ෂය වීමේ ගුණය ප්‍රමථව ව්‍යාප්ත වන අතර පළමු වර්ගයේ විදුලිපංකාවක ජීව කාලය වසර 05 ක් බවත් දෙවන වර්ගයේ විදුලිපංකාවක ජීව කාලය වසර 8 ක් බවත් පෙනී ගියේය. විදුලිපංකා දෙකේම සම්මත අපගමනයන් පිළිවෙලින් වසර 04 ක් සහ වසර 06 ක් වේ. පළමු වර්ගයේ විදුලිපංකාවක ගෙවීයාමේ ගුණය දෙවන වර්ගයේ විදුලිපංකාවක ගෙවීයාමේ ගුණයට සමානද යන්න 5% ක වෙසෙසියා මට්ටමෙන් පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 10)

04 (i) පළමු ප්‍රරූප දෝෂය සහ දෙවන ප්‍රරූප දෝෂය යනු කුමක්දැයි හඳුන්වා උදාහරණ සපයමින් විස්තර කරන්න.

(ලකුණු 08)

(ii) බිම්මල් නිපදවන ආයතනයක් ඔවුන් නිපදවන බිම්මල් පැකට්ටුවක සාමාන්‍ය බර ග්‍රෑම් 100 ක් හා සම්මත අපගමනය ග්‍රෑම් 40 ක් සහිතව ප්‍රමතව ව්‍යාප්ත වන බව අනාවරණය කරයි. මෙයින් සසම්භාවී ලෙස බිම්මල් පැකට් 200 නියැදියක් ගත් විට ඒවායේ සාමාන්‍ය බර

අ. ග්‍රෑම් 110ට වැඩි වීමේ

(ලකුණු 04)

ආ. ග්‍රෑම් 90ට අඩු වීමේ

(ලකුණු 04)

ඇ. ග්‍රෑම් 100 ත් 110 ත් අතර වීමේ සම්භාවිතාව සොයන්න.

(ලකුණු 04)

05 (i) "KG" යනු ප්‍රසිද්ධ LED බල්බ නිෂ්පාදකයෙකි. එම ආයතනයේ සිටින තත්ත්ව පාලක අධීක්ෂකවරයා සෑම පැයකටම බල්බ 150ක් අහඹු ලෙස තෝරා ගන්නා ලද අතර එහිදී එක් එක් තොගය සඳහා දෝෂ සහිත බල්බ ගණන වාර්තා කළේය. ලබා දී ඇති දත්ත මත පදනම්ව, දෝෂ සහිත බල්බ සංඛ්‍යාව සඳහා උපලාක්ෂණික පාලන සටහන (NP සටහන) නිර්මාණය කර ක්‍රියාවලිය පාලනයේ තිබේද යන්න තීරණය කරන්න.

(ලකුණු 10)

තොගය	දෝෂ සහිත බල්බ සංඛ්‍යාව
1	3
2	9
3	6
4	2
5	4
6	8
7	2
8	1
9	9
10	6
11	8
12	1
13	2
14	9
15	4

(ii) පිලිගැනුම් නියැදීම සහ නිවාරණ පිරික්සීම යනු කුමක්දැයි හඳුන්වා උදාහරණ සපයමින් විස්තර කරන්න.

(ලකුණු 10)

06 (i) සංඛ්‍යාන තත්ත්ව පාලනයේ දී පාලන සටහන් පවත්වාගෙන යාමේ වාසි අවාසි විස්තර කරන්න.

(ලකුණු 05)

(ii) ජංගම දුරකථන නිෂ්පාදන ආයතනයක් නියමිත ප්‍රමිතියට අනුව ජංගම දුරකථන නිෂ්පාදනය වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම සඳහා තරම 04ක් වන නියැදි 15 ක් තත්ත්ව පාලක විසින් නිරීක්ෂණය කරන ලදී. එහිදී සටහන් කර ගත් දත්ත පහත වගුවේ දිස්වේ. එම දත්ත භාවිතා කොට මධ්‍ය පාලන සටහන සහ පරාස පාලන සටහන නිර්මාණය කර මෙම ජංගම දුරකථන නියමිත ප්‍රමිතියට අනුව පවතීද යන්න තීරණය කර තත්ත්ව පාලන ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් ඔබගේ අදහස් දක්වන්න.

(ලකුණු 15)

නියැදි අංක	**1**	**2**	**3**	**4**
1	9	12	10	9
2	10	12	8	10
3	11	11	3	12
4	12	12	4	4
5	12	10	5	2
6	9	8	5	7
7	10	9	6	12
8	10	9	7	11
9	5	8	8	10
10	11	7	6	3
11	12	6	5	4
12	10	5	4	5
13	6	4	3	6
14	7	10	12	7
15	8	11	12	8

07 (i) කාරක ලාක්ෂණික වක්‍රය (Operational Characteristics Curve – OC curve) යනු කුමක්දැයි හඳුන්වන්න. (ලකුණු 05)

(ii) නියැදි තරම වෙනස් වනවිට OC වක්‍රයේ ඇති වන වෙනස්කම් පිළිබඳව රූප සටහන් භාවිතයෙන් විස්තර කරන්න. (ලකුණු 05)

(iii) පාරිභෝගික අවධානම සහ නිෂ්පාදක අවධානම යනු කුමක්දැයි පහදන්න. (ලකුණු 05)

(iv) පිළිගත හැකි ගුණාත්මක මට්ටම සහ තොග සහන සදොස් සමානුපාතය විස්තර කරන්න. (ලකුණු 05)

08 (i) කයි වර්ග පරීක්ෂාව යනු කුමක්දැයි හඳුන්වා එහි අරමුණු විමසන්න. (ලකුණු 08)

(ii) රටක දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය එම රටේ විදේශ ආයෝජන මත රඳා පවතී දැයි පරීක්ෂා කිරීමට ආර්ථික විශ්ලේෂකයන් අදහස් කරයි. මේ සඳහා රටවල් 150 ක නියැදියක් පදනම් කර සකස් කළ ආපතිකතා වගුවක් පහත දැක්වේ. මෙම දත්තවලට අනුව දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සහ විදේශ ආයෝජන යන ප්‍රවර්ග දෙක සංඛ්‍යානමය වශයෙන් පරායත්ත වේ දැයි $\alpha = 0.05$ මට්ටමින් පරීක්ෂා කරන්න. (ලකුණු 12)

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ($ මිලියන) / විදේශ ආයෝජන ($ මිලියන)	100-150	151-200	200 ට වැඩි
50-100	14	13	17
101-150	12	11	15
151-200	14	15	18
200 ට වැඩි	16	10	19

****

Quality Control Chart

Number of observations in Sample, n	Chart for Mean ($\bar{x}$)			Chart for standard deviation (s)						Chart for ranges (R)							Chart for observations	
	Factors for control Limits			Factors for Central Line		Factors for control Limits				Factors for central Line			Factors for control Limits				Factors for control Limits	
	A	A_1	A_2	C_2	$1/C_2$	B_1	B_2	B_3	B_4	d_2	$1/d_2$	d_3	D_1	D_2	D_3	D_4	E_1	E_2
	2.121	3.760	1.880	0.5642	1.7725	0	1.843	0	3.267	1.128	0.8865	0.853	0	3.686	0	3.267	5.318	2.660
3	1.732	2.394	1.023	0.7236	1.3820	0	1.858	0	2.568	1.693	0.5907	0.888	0	4.358	0	2.575	4.146	1.772
4	1.500	1.880	0.729	0.7979	1.2533	0	1.808	0	2.266	2.059	0.4857	0.880	0	4.698	0	2.282	3.760	1.457
5	1.342	1.596	0.577	0.8407	1.1894	0	1.756	0	2.089	2.326	0.4299	0.864	0	4.918	0	2.115	3.568	1.290
6	1.225	1.410	0.483	0.8686	1.1512	0.026	1.711	0.030	1.970	2.534	0.3946	0.848	0	5.078	0	2.004	3.454	1.184
7	1.134	1.277	0.419	0.8882	1.1259	0.105	1.672	0.118	1.882	2.704	0.3698	0.833	0.205	5.203	0.076	1.924	3.378	1.109
8	1.061	1.175	0.373	0.9027	1.1078	0.167	1.638	0.185	1.815	2.847	0.3512	0.820	0.387	5.307	0.136	1.864	3.323	1.054
9	1.000	1.094	0.337	0.9139	1.0942	0.219	1.609	0.239	1.761	2.970	0.3367	0.808	0.546	5.394	0.184	1.816	3.283	1.010
10	0.949	1.028	0.308	0.9227	1.0837	0.262	1.584	0.284	1.716	3.078	0.3249	0.797	0.687	5.469	0.223	1.777	3.251	0.975
11	0.905	0.973	0.285	0.9300	1.0753	0.299	1.561	0.321	1.679	3.173	0.3152	0.787	0.812	5.534	0.256	1.744	3.226	0.946
12	0.866	0.925	0.266	0.9359	1.0684	0.331	1.541	0.354	1.646	3.258	0.3069	0.778	0.924	5.592	0.284	1.716	3.205	0.921
13	0.832	0.884	0.249	0.9410	1.0627	0.359	1.523	0.382	1.618	3.336	0.2998	0.770	1.026	5.646	0.308	1.692	3.188	0.899
14	0.802	0.848	0.235	0.9453	1.0579	0.384	1.507	0.406	1.594	3.407	0.2935	0.762	1.121	5.693	0.329	1.671	3.174	0.881
15	0.775	0.816	0.223	0.9490	1.0537	0.406	1.492	0.428	1.572	3.472	0.2880	0.755	1.207	5.737	0.348	1.652	3.161	0.864
16	0.750	0.788	0.212	0.9523	1.0501	0.427	1.478	0.448	1.552	3.532	0.2831	0.749	1.285	5.779	0.364	1.636	3.150	0.849
17	0.728	0.762	0.203	0.9551	1.0470	0.445	1.465	0.466	1.534	3.588	0.2787	0.743	1.359	5.817	0.379	1.621	3.141	0.836
18	0.707	0.738	0.194	0.9576	1.0442	0.461	1.454	0.482	1.518	3.640	0.2747	0.738	1.426	5.854	0.392	1.608	3.133	0.824
19	0.688	0.717	0.187	0.9599	1.0418	0.477	1.443	0.497	1.503	3.689	0.2711	0.733	1.490	5.888	0.404	1.596	3.125	0.813
20	0.671	0.697	0.180	0.9619	1.0396	0.491	1.433	0.510	1.490	3.735	0.2677	0.729	1.548	5.922	0.414	1.586	3.119	0.803
21	0.655	0.679	0.173	0.9638	1.0376	0.504	1.424	0.523	1.477	3.778	0.2647	0.724	1.606	5.950	0.425	1.575	3.113	0.794
22	0.640	0.662	0.167	0.9655	1.0358	0.516	1.415	0.534	1.466	3.819	0.2618	0.720	1.659	5.979	0.434	1.566	3.107	0.785
23	0.626	0.647	0.162	0.9670	1.0342	0.527	1.407	0.545	1.455	3.858	0.2592	0.716	1.710	6.006	0.443	1.557	3.103	0.778
24	0.612	0.632	0.157	0.9684	1.0327	0.538	1.399	0.555	1.445	3.895	0.2567	0.712	1.759	6.031	0.452	1.548	3.098	0.770
25	0.600	0.619	0.153	0.9696	1.0313	0.548	1.392	0.565	1.435	3.931	0.2544	0.709	1.804	6.058	0.459	1.541	3.094	0.763
Over 25	$\frac{3}{\sqrt{n}}$	$\frac{3}{\sqrt{n}}$				$1-\frac{3}{\sqrt{n}}$	$1+\frac{3}{\sqrt{n}}$	$1-\frac{3}{\sqrt{n}}$	$1+\frac{3}{\sqrt{n}}$								3	$\frac{3}{d_2}$

Standard Normal Distribution Table

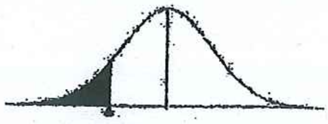

z	0.00	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08	0.09
-3.4	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0003	0.0002
-3.3	0.0005	0.0005	0.0005	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0004	0.0003
-3.2	0.0007	0.0007	0.0006	0.0006	0.0006	0.0006	0.0006	0.0005	0.0005	0.0005
-3.1	0.0010	0.0009	0.0009	0.0009	0.0008	0.0008	0.0008	0.0008	0.0007	0.0007
-3.0	0.0013	0.0013	0.0013	0.0012	0.0012	0.0011	0.0011	0.0011	0.0010	0.0010
-2.9	0.0019	0.0018	0.0018	0.0017	0.0016	0.0016	0.0015	0.0015	0.0014	0.0014
-2.8	0.0026	0.0025	0.0024	0.0023	0.0023	0.0022	0.0021	0.0021	0.0020	0.0019
-2.7	0.0035	0.0034	0.0033	0.0032	0.0031	0.0030	0.0029	0.0028	0.0027	0.0026
-2.6	0.0047	0.0045	0.0044	0.0043	0.0041	0.0040	0.0039	0.0038	0.0037	0.0036
-2.5	0.0062	0.0060	0.0059	0.0057	0.0055	0.0054	0.0052	0.0051	0.0049	0.0048
-2.4	0.0082	0.0080	0.0078	0.0075	0.0073	0.0071	0.0069	0.0068	0.0066	0.0064
-2.3	0.0107	0.0104	0.0102	0.0099	0.0096	0.0094	0.0091	0.0089	0.0087	0.0084
-2.2	0.0139	0.0136	0.0132	0.0129	0.0125	0.0122	0.0119	0.0116	0.0113	0.0110
-2.1	0.0179	0.0174	0.0170	0.0166	0.0162	0.0158	0.0154	0.0150	0.0146	0.0143
-2.0	0.0228	0.0222	0.0217	0.0212	0.0207	0.0202	0.0197	0.0192	0.0188	0.0183
-1.9	0.0287	0.0281	0.0274	0.0268	0.0262	0.0256	0.0250	0.0244	0.0239	0.0233
-1.8	0.0359	0.0351	0.0344	0.0336	0.0329	0.0322	0.0314	0.0307	0.0301	0.0294
-1.7	0.0446	0.0436	0.0427	0.0418	0.0409	0.0401	0.0392	0.0384	0.0375	0.0367
-1.6	0.0548	0.0537	0.0526	0.0516	0.0505	0.0495	0.0485	0.0475	0.0465	0.0455
-1.5	0.0668	0.0655	0.0643	0.0630	0.0618	0.0606	0.0594	0.0582	0.0571	0.0559
-1.4	0.0808	0.0793	0.0778	0.0764	0.0749	0.0735	0.0721	0.0708	0.0694	0.0681
-1.3	0.0968	0.0951	0.0934	0.0918	0.0901	0.0885	0.0869	0.0853	0.0838	0.0823
-1.2	0.1151	0.1131	0.1112	0.1093	0.1075	0.1056	0.1038	0.1020	0.1003	0.0985
-1.1	0.1357	0.1335	0.1314	0.1292	0.1271	0.1251	0.1230	0.1210	0.1190	0.1170
-1.0	0.1587	0.1562	0.1539	0.1515	0.1492	0.1469	0.1446	0.1423	0.1401	0.1379
-0.9	0.1841	0.1814	0.1788	0.1762	0.1736	0.1711	0.1685	0.1660	0.1635	0.1611
-0.8	0.2119	0.2090	0.2061	0.2033	0.2005	0.1977	0.1949	0.1922	0.1894	0.1867
-0.7	0.2420	0.2389	0.2358	0.2327	0.2296	0.2266	0.2236	0.2206	0.2177	0.2148
-0.6	0.2743	0.2709	0.2676	0.2643	0.2611	0.2578	0.2546	0.2514	0.2483	0.2451
-0.5	0.3085	0.3050	0.3015	0.2981	0.2946	0.2912	0.2877	0.2843	0.2810	0.2776
-0.4	0.3446	0.3409	0.3372	0.3336	0.3300	0.3264	0.3228	0.3192	0.3156	0.3121
-0.3	0.3821	0.3783	0.3745	0.3707	0.3669	0.3632	0.3594	0.3557	0.3520	0.3483
-0.2	0.4207	0.4168	0.4129	0.4090	0.4052	0.4013	0.3974	0.3936	0.3897	0.3859
-0.1	0.4602	0.4562	0.4522	0.4483	0.4443	0.4404	0.4364	0.4325	0.4286	0.4247
0.0	0.5000	0.4960	0.4920	0.4880	0.4840	0.4801	0.4761	0.4721	0.4681	0.4641

Standard Normal Distribution Table

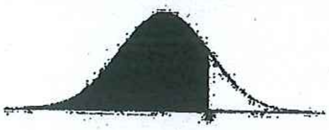

z	0.00	0.01	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06	0.07	0.08	0.09
0.0	0.5000	0.5040	0.5080	0.5120	0.5160	0.5199	0.5239	0.5279	0.5319	0.5359
0.1	0.5398	0.5438	0.5478	0.5517	0.5557	0.5596	0.5636	0.5675	0.5714	0.5753
0.2	0.5793	0.5832	0.5871	0.5910	0.5948	0.5987	0.6026	0.6064	0.6103	0.6141
0.3	0.6179	0.6217	0.6255	0.6293	0.6331	0.6368	0.6406	0.6443	0.6480	0.6517
0.4	0.6554	0.6591	0.6628	0.6664	0.6700	0.6736	0.6772	0.6808	0.6844	0.6879
0.5	0.6915	0.6950	0.6985	0.7019	0.7054	0.7088	0.7123	0.7157	0.7190	0.7224
0.6	0.7257	0.7291	0.7324	0.7357	0.7389	0.7422	0.7454	0.7486	0.7517	0.7549
0.7	0.7580	0.7611	0.7642	0.7673	0.7704	0.7734	0.7764	0.7794	0.7823	0.7852
0.8	0.7881	0.7910	0.7939	0.7967	0.7995	0.8023	0.8051	0.8078	0.8106	0.8133
0.9	0.8159	0.8186	0.8212	0.8238	0.8264	0.8289	0.8315	0.8340	0.8365	0.8389
1.0	0.8413	0.8438	0.8461	0.8485	0.8508	0.8531	0.8554	0.8577	0.8599	0.8621
1.1	0.8643	0.8665	0.8686	0.8708	0.8729	0.8749	0.8770	0.8790	0.8810	0.8830
1.2	0.8849	0.8869	0.8888	0.8907	0.8925	0.8944	0.8962	0.8980	0.8997	0.9015
1.3	0.9032	0.9049	0.9066	0.9082	0.9099	0.9115	0.9131	0.9147	0.9162	0.9177
1.4	0.9192	0.9207	0.9222	0.9236	0.9251	0.9265	0.9279	0.9292	0.9306	0.9319
1.5	0.9332	0.9345	0.9357	0.9370	0.9382	0.9394	0.9406	0.9418	0.9429	0.9441
1.6	0.9452	0.9463	0.9474	0.9484	0.9495	0.9505	0.9515	0.9525	0.9535	0.9545
1.7	0.9554	0.9564	0.9573	0.9582	0.9591	0.9599	0.9608	0.9616	0.9625	0.9633
1.8	0.9641	0.9649	0.9656	0.9664	0.9671	0.9678	0.9686	0.9693	0.9699	0.9706
1.9	0.9713	0.9719	0.9726	0.9732	0.9738	0.9744	0.9750	0.9756	0.9761	0.9767
2.0	0.9772	0.9778	0.9783	0.9788	0.9793	0.9798	0.9803	0.9808	0.9812	0.9817
2.1	0.9821	0.9826	0.9830	0.9834	0.9838	0.9842	0.9846	0.9850	0.9854	0.9857
2.2	0.9861	0.9864	0.9868	0.9871	0.9875	0.9878	0.9881	0.9884	0.9887	0.9890
2.3	0.9893	0.9896	0.9898	0.9901	0.9904	0.9906	0.9909	0.9911	0.9913	0.9916
2.4	0.9918	0.9920	0.9922	0.9925	0.9927	0.9929	0.9931	0.9932	0.9934	0.9936
2.5	0.9938	0.9940	0.9941	0.9943	0.9945	0.9946	0.9948	0.9949	0.9951	0.9952
2.6	0.9953	0.9955	0.9956	0.9957	0.9959	0.9960	0.9961	0.9962	0.9963	0.9964
2.7	0.9965	0.9966	0.9967	0.9968	0.9969	0.9970	0.9971	0.9972	0.9973	0.9974
2.8	0.9974	0.9975	0.9976	0.9977	0.9977	0.9978	0.9979	0.9979	0.9980	0.9981
2.9	0.9981	0.9982	0.9982	0.9983	0.9984	0.9984	0.9985	0.9985	0.9986	0.9986
3.0	0.9987	0.9987	0.9987	0.9988	0.9988	0.9989	0.9989	0.9989	0.9990	0.9990
3.1	0.9990	0.9991	0.9991	0.9991	0.9992	0.9992	0.9992	0.9992	0.9993	0.9993
3.2	0.9993	0.9993	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9994	0.9995	0.9995	0.9995
3.3	0.9995	0.9995	0.9995	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9996	0.9997
3.4	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9997	0.9998

Student's t Distribution Table

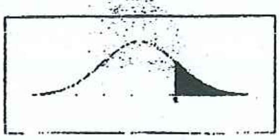

The shaded area is equal to α for $t = t_{\alpha}$.

df	$t_{.100}$	$t_{.050}$	$t_{.025}$	$t_{.010}$	$t_{.005}$
1	3.078	6.314	12.706	31.821	63.657
2	1.886	2.920	4.303	6.965	9.925
3	1.638	2.353	3.182	4.541	5.841
4	1.533	2.132	2.776	3.747	4.604
5	1.476	2.015	2.571	3.365	4.032
6	1.440	1.943	2.447	3.143	3.707
7	1.415	1.895	2.365	2.998	3.499
8	1.397	1.860	2.306	2.896	3.355
9	1.383	1.833	2.262	2.821	3.250
10	1.372	1.812	2.228	2.764	3.169
11	1.363	1.796	2.201	2.718	3.106
12	1.356	1.782	2.179	2.681	3.055
13	1.350	1.771	2.160	2.650	3.012
14	1.345	1.761	2.145	2.624	2.977
15	1.341	1.753	2.131	2.602	2.947
16	1.337	1.746	2.120	2.583	2.921
17	1.333	1.740	2.110	2.567	2.898
18	1.330	1.734	2.101	2.552	2.878
19	1.328	1.729	2.093	2.539	2.861
20	1.325	1.725	2.086	2.528	2.845
21	1.323	1.721	2.080	2.518	2.831
22	1.321	1.717	2.074	2.508	2.819
23	1.319	1.714	2.069	2.500	2.807
24	1.318	1.711	2.064	2.492	2.797
25	1.316	1.708	2.060	2.485	2.787
26	1.315	1.706	2.056	2.479	2.779
27	1.314	1.703	2.052	2.473	2.771
28	1.313	1.701	2.048	2.467	2.763
29	1.311	1.699	2.045	2.462	2.756
30	1.310	1.697	2.042	2.457	2.750
32	1.309	1.694	2.037	2.449	2.738
34	1.307	1.691	2.032	2.441	2.728
36	1.306	1.688	2.028	2.434	2.719
38	1.304	1.686	2.024	2.429	2.712
∞	1.282	1.645	1.960	2.326	2.576

Chi Square Distribution

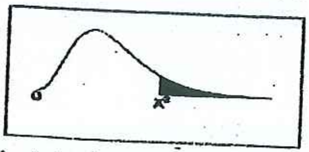

The shaded area is equal to α for $\chi^2 = \chi^2_\alpha$.

df	$\chi^2_{.995}$	$\chi^2_{.990}$	$\chi^2_{.975}$	$\chi^2_{.950}$	$\chi^2_{.900}$	$\chi^2_{.100}$	$\chi^2_{.050}$	$\chi^2_{.025}$	$\chi^2_{.010}$	$\chi^2_{.005}$
1	0.000	0.000	0.001	0.004	0.016	2.706	3.841	5.024	6.635	7.879
2	0.010	0.020	0.051	0.103	0.211	4.605	5.991	7.378	9.210	10.597
3	0.072	0.115	0.216	0.352	0.584	6.251	7.815	9.348	11.345	12.838
4	0.207	0.297	0.484	0.711	1.064	7.779	9.488	11.143	13.277	14.860
5	0.412	0.554	0.831	1.145	1.610	9.236	11.070	12.833	15.086	16.750
6	0.676	0.872	1.237	1.635	2.204	10.645	12.592	14.449	16.812	18.548
7	0.989	1.239	1.690	2.167	2.833	12.017	14.067	16.013	18.475	20.278
8	1.344	1.646	2.180	2.733	3.490	13.362	15.507	17.535	20.090	21.955
9	1.735	2.088	2.700	3.325	4.168	14.684	16.919	19.023	21.666	23.589
10	2.156	2.558	3.247	3.940	4.865	15.987	18.307	20.483	23.209	25.188
11	2.603	3.053	3.816	4.575	5.578	17.275	19.675	21.920	24.725	26.757
12	3.074	3.571	4.404	5.226	6.304	18.549	21.026	23.337	26.217	28.300
13	3.565	4.107	5.009	5.892	7.042	19.812	22.362	24.736	27.688	29.819
14	4.075	4.660	5.629	6.571	7.790	21.064	23.685	26.119	29.141	31.319
15	4.601	5.229	6.262	7.261	8.547	22.307	24.996	27.488	30.578	32.801
16	5.142	5.812	6.908	7.962	9.312	23.542	26.296	28.845	32.000	34.267
17	5.697	6.408	7.564	8.672	10.085	24.769	27.587	30.191	33.409	35.718
18	6.265	7.015	8.231	9.390	10.865	25.989	28.869	31.526	34.805	37.156
19	6.844	7.633	8.907	10.117	11.651	27.204	30.144	32.852	36.191	38.582
20	7.434	8.260	9.591	10.851	12.443	28.412	31.410	34.170	37.566	39.997
21	8.034	8.897	10.283	11.591	13.240	29.615	32.671	35.479	38.932	41.401
22	8.643	9.542	10.982	12.338	14.041	30.813	33.924	36.781	40.289	42.796
23	9.260	10.196	11.689	13.091	14.848	32.007	35.172	38.076	41.638	44.181
24	9.886	10.856	12.401	13.848	15.659	33.196	36.415	39.364	42.980	45.559
25	10.520	11.524	13.120	14.611	16.473	34.382	37.652	40.646	44.314	46.928
26	11.160	12.198	13.844	15.379	17.292	35.563	38.885	41.923	45.642	48.290
27	11.808	12.879	14.573	16.151	18.114	36.741	40.113	43.195	46.963	49.645
28	12.461	13.565	15.308	16.928	18.939	37.916	41.337	44.461	48.278	50.993
29	13.121	14.256	16.047	17.708	19.768	39.087	42.557	45.722	49.588	52.336
30	13.787	14.953	16.791	18.493	20.599	40.256	43.773	46.979	50.892	53.672
40	20.707	22.164	24.433	26.509	29.051	51.805	55.758	59.342	63.691	66.766
50	27.991	29.707	32.357	34.764	37.689	63.167	67.505	71.420	76.154	79.490
60	35.534	37.485	40.482	43.188	46.459	74.397	79.082	83.298	88.379	91.952
70	43.275	45.442	48.758	51.739	55.329	85.527	90.531	95.023	100.425	104.215
80	51.172	53.540	57.153	60.391	64.278	96.578	101.879	106.629	112.329	116.321
90	59.196	61.754	65.647	69.126	73.291	107.565	113.145	118.136	124.116	128.299
100	67.328	70.065	74.222	77.929	82.358	118.498	124.342	129.561	135.807	140.169